

Huvudman

Väsby Yrkesgymnasium AB
Org. nummer 556808-9246
info@edukatus.se

Beslut

Datum 2025-05-23
Dnr SI 2025:2109
Sida 1 (18)

Ärendet

Tillsyn av gymnasieskolan Yrkesgymnasiet Väsby i Upplands Väsby kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Väsby Yrkesgymnasium AB att senast den **1 oktober 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande undervisningens innehåll samt betygssättning, beslut om betyg och betygskatalog. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Väsby Yrkesgymnasium AB inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Väsby Yrkesgymnasium AB ska vidta följande åtgärder

Undervisningens innehåll

1. Se till att den eller de lärare som ansvarar för undervisningen i svenska som andraspråk planerar undervisningen utifrån ämnesplanen och att undervisningen i varje kurs i ämnet behandlar kursens centrala innehåll. (16 kap. 21 och 23 §§ skollagen, 1 kap. 4 § gymnasieförordningen [2010:2039] och 4 kap. 11 § gymnasieförordningen samt förordning om ämnesplaner för de gymnasiegemensamma ämnena [SKOLFS 2010:261]).
2. Se till att elever på introduktionsprogram som ska läsa grundskoleämnet historia ges undervisning i detta ämne. Det innebär att undervisningen i grundskoleämnet historia ska utgå ifrån och omfatta det centrala innehållet i kursplanen för detta ämne. (6 kap. 4–6, 8 §§ gymnasieförordningen; Förordning om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet [SKOLFS 2010:37])

Betygssättning, beslut om betyg och betygskatalog

3. Se till att läraren vid betygssättningen gör en allsidig och sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygskriterier som gäller för kursen och sätter det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper. Huvudmannens redovisning ska omfatta en redogörelse för hur rektorn skapar förutsättningar för lärarnas arbete med rättvisande och likvärdiga betyg. (3 kap. 14 § och 15 kap. 24 § skollagen; Förordning om läroplan för gymnasieskolan [2011:144], nedan Lgy 11, 2.5 Bedömning och betyg)
4. Se till att betyg beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, fattas beslutet tillsammans med en lärare som är legitimerad, om inte något undantag från bestämmelsen är tillämpligt. Av redovisningen ska skolans rutiner för hur en legitimerad lärare sätter betyg tillsammans med en lärare som inte är legitimerad framgå. (3 kap. 14 och 16 §§ skollagen, 8 kap. 1 a–d §§ gymnasieförordningen)
5. Se till att beslut om betyg dokumenteras på föreskrivet sätt i en betygskatalog. Detta innebär att den eller de som beslutar om ett betyg ska datera och förse uppgiften med egenhändig signatur. Om en obehörig lärare har ansvarat för undervisningen ska såväl denne som den medbedömande legitimerade läraren signera uppgiften om betyg. Detta innebär också att beslut om betyg ska föras in i betygskatalogen i anslutning till att kursen har avslutats. (8 kap. 8 § gymnasieförordningen och 6–7 §§ Skolverkets föreskrifter om betygskatalog [SKOLFS 2011:123])

Avstående från ingripande

Skolinspektionen avstår med stöd av 26 kap. 12 § p. 2 skollagen från att ingripa mot Väsby Yrkesgymnasium AB avseende brister rörande individuellt val. Skolinspektionen avslutar därmed ärendet i denna del.

Beslutet om avstående från ingripande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2025:2109) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2025 inlett en tillsyn av Yrkesgymnasiet Väsby i Upplands Väsby kommun, med huvudman Väsby Yrkesgymnasium AB. Skolenheten bedriver undervisning på VVS- och fastighetsprogrammet, hantverksprogrammet, bygg- och anläggningsprogrammet, el- och energiprogrammet, försäljnings- och serviceprogrammet samt introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion. Läsåret 2024/25 går det 147 elever vid skolan.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Yrkesgymnasiet Väsby följer gällande bestämmelser om undervisningens innehåll, betygssättning, beslut om betyg och betygskatalog samt individuellt val.

Tillsynen har genomförts genom ett besök på skolan den 17–19 februari 2025. Vid besöket genomfördes intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan. Kompletterande intervju med lärare och rektorn har genomförts den 4 mars 2025. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

I de fall Skolinspektionen refererar till enskilda elever benämns de med siffror enligt elevförteckning (aktbilaga 12).

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Undervisningens innehåll

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Svenska som andraspråk

Läraren som undervisar i kurser i ämnena svenska och svenska som andraspråk uppger att elever som läser svenska och elever som läser svenska som andraspråk får samma undervisning. Eleverna har lektionerna samtidigt, tar del av samma innehåll och det är ingen skillnad på uppgifterna de får. Eleverna uppger att det inte framgår av uppgifterna om de gäller svenska eller svenska som andraspråk. Läraren uppger vidare att hen inte har lika höga förväntningar på eleverna som läser svenska som andraspråk och att läraren beaktar att eleverna läser olika kurser när hen rättar deras uppgifter.

Läraren som undervisar i svenska och svenska som andraspråk bekräftar först att eleverna får samma uppgifter oavsett om de läser svenska eller svenska som andraspråk men söker nästa dag upp Skolinspektionen för att korrigera sina svar. Läraren uppger att i respektive kurs Svenska som andraspråk 1, 2 och 3 finns det en uppgift som skiljer sig från uppgifterna i kurserna Svenska 1, 2 och 3. Läraren uppger att det däremot skiljer sig väldigt lite i betygskriterierna mellan Svenska 1, 2, 3 och Svenska som andraspråk 1, 2, 3.

Skolinspektionen har tagit del av skolans kursplaneringar för ämnet svenska respektive svenska som andraspråk där det framgår vilka moment som ska behandlas i undervisningen. I planering framgår att för kursen Svenska 1 och kursen Svenska som andraspråk 1 skiljer sig planeringen åt för momentet *Språk och dialekter*. För elever som läser Svenska 1 planeras en uppgift om att utforska Sveriges dialekter och för elever som läser Svenska som andraspråk 1 planeras en uppgift om språk och dialekter i Sverige. I planeringen för Svenska 2 och Svenska som andraspråk 2 skiljer sig planeringen åt för momentet *Diktanalys*. Elever som läser Svenska 2 har som uppgift att analysera dikten *Det eviga* av Esaias Tegnér. Elever som läser Svenska som andraspråk 2 har som uppgift att analysera dikten *I rörelse* av Karin Boye. I planeringen för Svenska 3 och Svenska som andraspråk 3 skiljer sig momentet *Skriva essä* åt. Eleverna från båda kurserna ska skriva en essä men eleverna i Svenska 3 har fyra teman att välja på medan eleverna i Svenska som andraspråk 3 har friare val av tema däremot har de mer utförliga instruktioner. I övrigt överensstämmer planeringarna för ämnet svenska respektive svenska som andraspråk.

Huvudmannen uppger i yttrande över Skolinspektionens tjänsteanteckning efter tillsynsbesöket i huvudsak följande. Eleverna deltar i samma undervisning oavsett om de läser svenska eller svenska som andraspråk men material är anpassat efter respektive kurs. Läraren genomför planering och lektionsupplägg för två kurser och understryker att undervisande lärare efter sin intervju sökte upp inspektörerna och förtydligade detta.

Grundskoleämnet historia

Läraren som undervisar i historia uppger att två elever¹ läser historia mot grundskolan samtidigt som de läser gymnasiekursen Historia 1a1. Eleverna går på introduktionsprogram. Dessa elever får ingen undervisning utöver den undervisning som ges i kursen i Historia 1a1 utan har samma uppgifter och undervisningstid som eleverna som endast läser Historia 1a1. Eleverna som läser historia mot grundskolan får när kursen Historia 1a1 är avslutad betyg samtidigt i både historia mot grundskolan och Historia 1a1. Läraren uppger att kursplanerna är liknande och om eleven kan klara det centrala innehållet i Historia 1a1 så kan eleven också klara historia för grundskolan.

I skolans kursplanering för Historia 1a1 och grundskoleämnet historia framgår de moment som undervisningen ska omfatta; Introduktion av ämnet, Källor och källkritik, Epoker, Historiebruk, Revolutionerna/Industriella Revolutionen/Demokratisering, Imperialismen/Världskrigen, Efterkrigstiden samt Krig eller fred. Momenten utgår från läromedlet "Historia 1a1 för gymnasiet".

Huvudmannen uppger i yttrande över Skolinspektionens tjänsteanteckning efter tillsynsbesöket i huvudsak följande. Eleverna har förutom lektionerna i Historia 1a1 även lektioner i historia för grundskolan onsdagar mellan kl. 8-10 de veckor de har apl. Eleverna har under höstterminen 2024 haft dessa lektioner schemalagda med undervisande lärare. Efter undervisningen har eleverna gått direkt till sin apl-plats.

Rättslig reglering

Från och med höstterminen 2025 tillämpas nya bestämmelser i gymnasieskolan som bland annat innebär att kurser ersätts av ämnen och kursbetyg ersätts av ämnesbetyg. Ändringar har också genomförts i de nationella programmens examensmål, programstrukturer och ämnesplaner. De nya bestämmelserna tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. För utbildning i gymnasieskolan som har påbörjats före den 1 juli 2025 ska äldre bestämmelser fortfarande gälla. Nedan refereras bestämmelserna i dess lydelse för utbildning som påbörjats före den 1 juli 2025.

¹ Elev 8 och elev 9

För varje ämne finns en ämnesplan och utbildningen inom varje ämne ges i form av en eller flera kurser (16 kap. 21 och 23 §§ skollagen, 1 kap. 4 § gymnasieförordningen²). Ämnesplanerna innehåller respektive ämnes syfte och vilka kurser som ingår i ämnet. För respektive kurs anges det centrala innehållet som undervisningen i kursen ska behandla. Vidare framgår betygskriterier för varje kurs som relaterar till det centrala innehållet i kursen och har en koppling till ämnesplanen som helhet.

En elev som har ett annat språk än svenska som modersmål får läsa svenska som andraspråk som gymnasiegemensamt ämne i stället för svenska (4 kap. 11 § gymnasieförordningen).

Ämnesplanen för svenska som andraspråk framgår av förordning om ämnesplaner för de gymnasiegemensamma ämnena (SKOLFS 2010:261³). Det centrala innehållet i kurserna Svenska som andraspråk 1, 2 och 3 omfattar bland annat, till skillnad från kurserna i ämnet svenska, strategier för att förstå och göra sig förstådd i samtal, diskussioner, och presentationer, debatter och föredrag samt jämförelse mellan svenska språket och elevens modersmål respektive jämförelse mellan svenska, elevens modersmål och andra språk som eleven har kunskaper i.

För elever som läser introduktionsprogram får utbildningen innehålla de grundskoleämnena som eleven inte har godkända betyg i (6 kap. 5–6, 8 §§ gymnasieförordningen). För elever som läser introduktionsprogrammet programinriktat val ska utbildningen innehålla de grundskoleämnena som en elev inte har godkända betyg i och som krävs för att eleven ska bli behörig till ett nationellt program (6 kap. 4 § gymnasieförordningen).

I skollagen och skolförordningen (2011:185) anges vilka ämnen som undervisningen i grundskolan ska omfatta (10 kap. 4 § skollagen) samt att det av förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 22) framgår kursplaner för grundskolans ämnen och att kursplanerna kompletteras av bland annat betygskriterier (9 kap. 1 § skolförordningen).

Ämnesplanen för ämnet historia i gymnasieskolan framgår av förordning om ämnesplaner för de gymnasiegemensamma ämnena (SKOLFS

² Bestämmelserna i 16 kap. 21 och 23 §§ skollagen har nya lydelse från den 15 juli 2022 genom lag 2022:147. Lagen tillämpas den första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. För utbildning i gymnasieskolan ska äldre bestämmelser fortfarande gälla i fråga om utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025. Bestämmelsen i 1 kap. 4 § gymnasieförordningen har en ny lydelse från den 1 januari 2024 genom förordning 2023:654. Förordningen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025.

³ Förordningen upphävdes den 1 februari 2024 genom förordningen (SKOLFS 2023:130) om ämnesplaner för de gymnasiegemensamma ämnena. Den upphävda förordningen gäller dock fortfarande till och med den 30 juni 2030 för utbildning i gymnasieskolan som har påbörjats före den 1 juli 2025. Den upphävda förordningen gäller också för provningar i kurser som genomförs före den 1 juli 2030.

2010:261⁴). Undervisningen i gymnasieämnet historia ska syfta till att eleverna breddar, fördjupar och utvecklar sitt historiemedvetande genom kunskaper om det förflutna, förmåga att använda historisk metod och förståelse av hur historia används. Det centrala innehållet i kursen Historia 1a1 omfattar bland annat den europeiska epokindelningen utifrån ett kronologiskt perspektiv; förhistorisk tid, forntiden, antiken, medeltiden, renässansen och upplysningstiden med vissa valda förändringsprocesser och fördjupningar; industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen samt viktiga globala förändringsprocesser och händelser, till exempel migration, fredssträvanden, resursfördelning och ökat välbefinnande, teknisk utveckling, internationellt samarbete, mänskliga rättigheter, jämställdhet, kolonialism, diktaturer, folkmord och konflikter; historiskt källmaterial som speglar människors roll i politiska konflikter, kulturella förändringar eller kvinnors och mäns försök att förändra sin egen eller andras situation.

Kursplanen för grundskoleämnet historia framgår av förordning om läroplan för grundskolan (SKOLFS 2010:37). Undervisningen i grundskoleämnet historia ska syfta till att eleverna utvecklar sitt historiemedvetande och sin historiska bildning. Undervisningen i ämnet historia ska ge eleverna förutsättningar att utveckla kunskaper om händelser, aktörer och förändringsprocesser under olika tidsperioder samt om historiska begrepp och långa historiska linjer. Det centrala innehållet i ämnet för årskurserna 7–9 omfattar bland annat framväxten av civilisationer och industrisamhällen såsom exempelvis högkulturer i olika delar av världen, till exempel i Afrika, Amerika och Asien; imperialism och världskrig såsom de båda världskrigen, deras orsaker och konsekvenser, förtryck, folkförföring och folkmord, förintelsen och Gulag, människors motstånd mot förtryck; demokratisering och ökad globalisering såsom demokratiseringen i Sverige och framväxten av välfärdssamhället, bildandet av politiska partier, nya folkrörelser, till exempel kvinnorörelsen, och kampen för allmän rösträtt för kvinnor och män samt kontinuitet och förändring i synen på kön, jämställdhet och sexualitet från cirka 1900 till nutid.

Skolinspektionens bedömning

Svenska som andraspråk

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att elever som läser svenska som andraspråk inte får en undervisning som utgår från ämnets syfte och

⁴ Förordningen upphävdes den 1 februari 2024 genom förordningen (SKOLFS 2023:130) om ämnesplaner för de gymnasiegemensamma ämnena. Den upphävda förordningen gäller dock fortfarande till och med den 30 juni 2030 för utbildning i gymnasieskolan som har påbörjats före den 1 juli 2025. Den upphävda förordningen gäller också för provningar i kurser som genomförs före den 1 juli 2030.

omfattar allt centralt innehållet i kurserna. Av utredningen framgår att elever som läser svenska som andraspråk gör det samtidigt, i samma klassrum och med samma lärare som elever som läser kurser i ämnet svenska. Läraren som undervisar samtidigt i de båda ämnena uppger inledningsvis att hen ger eleverna samma undervisning vad gäller innehåll och uppgifter men ändrar sig senare och tillägger att eleverna som läser svenska som andraspråk delvis får andra uppgifter.

Skolinspektionen har tagit del av skolans planering för kurserna i Svenska 1, 2 och 3 respektive Svenska som andraspråk 1, 2 och 3 och kan konstatera att dessa huvudsakligen utgår från kurserna i svenska. Eleverna som läser svenska som andraspråk gör enstaka uppgifter som skiljer sig från uppgifterna för ämnet svenska. Skolinspektionen bedömer att visst centralt innehåll, som återkommer i alla tre kurserna i svenska som andraspråk, inte behandlas i undervisningen. Enligt ämnesplanerna framgår exempelvis att *strategier för att förstå och göra sig förstådd i samtal, diskussioner, och presentationer, debatter och föredrag* ingår i kurserna i svenska som andraspråk till skillnad från kurserna i svenska. Baserat på de planeringar som skolan inkommit med för kurserna Svenska som andraspråk 1, 2 och 3 konstateras att eleverna inte får ta del av detta centrala innehåll. Skolinspektionen bedömer också att eleverna som läser Svenska som andraspråk 1 och 2 inte får del av det centrala innehållet som gäller att *jämföra det svenska språket med sitt modersmål* respektive inte får *göra jämförelser mellan svenska, sitt modersmål och andra språk som de har kunskaper i*.

Skolinspektionen vill också framhålla att ämnet svenska som andraspråk har ett delvis annat syfte än ämnet svenska. Svenska som andraspråk syftar till att eleverna utvecklar färdigheter *i* och kunskaper *om* det svenska språket. Undervisningen ska ge eleven stöd i den speciella inlärningsprocess som att lära sig ett andraspråk innebär. Det ställer stora krav på eleven, läraren och undervisningen. Undervisningen i ämnet ska ta tillvara den flerspråkiga elevgruppens erfarenheter och kunskaper. Strategier är ett nyckelbegrepp i svenska som andraspråk. I kursernas centrala innehåll nämns bland annat att undervisningen ska behandla *strategier för fortsatt lärande, strategier för att förstå och göra sig förstådd* samt *strategier för att skriva olika typer av texter* (se Skolverkets kommentarsmaterial till ämnesplanen i svenska som andraspråk). Ovanstående innebär att undervisningen i svenska som andraspråk ska utgå ifrån ett andraspråksperspektiv, vilket behöver beaktas inte bara vad gäller det specifika stoff som undervisningen innehåller.

Grundskoleämnet historia

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att elever som läser grundskoleämnet historia inte får en undervisning som utgår från ämnets

syfte och omfattar allt centralt innehåll. Eleverna som läser ämnet gör detta samtidigt, under samma tid, som de också läser gymnasiekursen Historia 1a1. Enligt läraren ingår samma uppgifter som för eleverna som endast läser Historia 1a1, och klarar eleverna kursen Historia 1a1 klarar de också grundskoleämnet historia. Skolinspektionen har tagit del av skolans kursplanering för undervisningen i historia. Planeringen utgår från gymnasiekursen Historia 1a1 och det läromedel som refereras och används utgår från kursen Historia 1a1.

Även om kursen Historia 1a1 bygger på grundskolans ämne historia har grundskoleämnet historia och kursen Historia 1a1, inom gymnasieämnet historia, olika kursplaner vars syften, centrala innehåll och betygskriterier skiljer sig åt. Det är därför en brist att i undervisningen i grundskoleämnet historia utgår från kursplanen för gymnasiekursen Historia 1a1.

Kursplanen i grundskoleämnet historia har en bredare och mer detaljerad täckning av historiska händelser och skeenden medan Historia 1a1 är en översiktlig kronologisk kurs med fördjupningar kring senare århundraden där betoningen ligger på medborgarkunskap och främjande av personlig utveckling. I det centrala innehållet för kursen anges två områden där historia använts; konflikter och samarbetssträvanden (se Skolverkets kommentarsmaterial till kursplanen i historia).

Ovanstående innebär att eleverna som läser grundskoleämnet historia inte får en undervisning som utgår från och behandlar allt centralt innehåll i ämnet. Vad huvudmannen anfört om att eleverna som läser grundskoleämnet historia får ytterligare undervisning separat förändrar inte Skolinspektionen bedömning.

Betygssättning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Betygssättningen i kurserna Måleri 1 och Husbyggnad 1

Av huvudmannens poängplan framgår att kurserna Måleri 1 och Husbyggnad 1 ges under höstterminen år 2 för elever som påbörjat bygg- och anläggningsprogrammet under hösten 2023, det vill säga höstterminen 2024. Kurserna är huvudsakligen förlagda på apl, för Måleri 1 är 170 av kursens 190 timmar förlagda på apl och för Husbyggnad 1 är 90 av kursens 100 timmar förlagda på apl. Informationen från huvudmannens poängplan stämmer överens med elevernas individuella studieplaner.

Elever på bygg- och anläggningsprogrammet, med inriktning måleri, läste enligt deras individuella studieplaner kursen Måleri 1 och elever med inriktning husbyggnad läste enligt deras individuella studieplaner kursen

Husbyggnad 1 under höstterminen 2024, från den 16 augusti till och med den 19 december 2024.

Läraren som undervisar i kurserna uppger att hen knappt besökte apl-platserna för en elev som läser inriktning måleri eller för den elev som läser inriktning husbyggnad⁵. Läraren uppger att hen inte ger handledarna på apl-platserna någon information om vilka kurser eleverna ska genomföra på apl. Läraren pratar inte heller med handledare på apl-platsen eller tar in något bedömningsunderlag från handledarna.

En elev⁶ uppger att hen har haft ett besök av läraren på sin apl-plats men att läraren inte begär in någon dokumentation på vad eleven gjort. Eleven uppger att hen inte förstår hur läraren kan sätta betyg eftersom läraren inte har något underlag. Det enda eleven har gjort på yrkeslektionerna i skolan är teori via en webbaserad plattform. Läraren uppger att hen undervisat eleverna i "lite teori" när de varit på skolan men att läraren egentligen inte har tillräckligt underlag för att sätta betyget E. Läraren säger att hen däremot inte kan sätta betyget F på eleverna. Det framgår i betygskatalogen att läraren satt betyget E den 19 december 2024 på de båda eleverna i kurserna Måleri 1 respektive Husbyggnad 1.

Huvudmannen uppger i yttrande över Skolinspektionens tjänsteanteckning efter tillsynsbesöket bland annat att elev 70 har fått betyg utifrån de kunskaper som eleven uppvisat under apl och skolförlagd undervisning. Huvudmannen uppger att elev 70 har fått genomförda besök av yrkesläraren men att eleven ej har haft närvaro när besöken har genomförts. Den webbaserade plattformen är ett digitalt läromedel som innehåller alla kurser inom bygg och anläggning. Läraren tar allt underlag som finns i beaktande inför betygssättning. Inga betyg sätts utan underlag men underlaget kan vara exakt på E-nivå och att läraren gör allt i sin makt för att samla in underlag även om eleven har haft hög frånvaro eller varit frånvarande när läraren genomfört besök. Eleverna har alla underlag i kurserna som betygssätts och läraren har satt betyget F om en elev inte uppnår betyg.

Huvudmannen uppger att läraren upplever att Skolinspektionens inspektörer har redovisat lärarens svar med en felaktig tolkning. Vidare uppger huvudmannen att läraren tillägger att hen sagt detta under intervjun men att de tagit orden ur sitt sammanhang.

Beslut om betyg och betygskatalog

Skolinspektionen har tagit del av skolans betygskatalog från höstterminen 2024. Det framgår av betygskatalogen att eleverna som läser VVS- och fastighetsprogrammet år 3 har fått betyg i kursen Entreprenadteknik den

⁵ Eleverna 70 och 28

⁶ Elev 70

19 december 2024 och att det är Personal 4 som varit undervisande lärare. Personal 4 har tillsammans med medbedömare Personal 1 signerat betygen i betygskatalogen för kursen Entreprenadteknik. Vidare framgår av en bilaga till betygskatalogen att Personal 4 och Personal 1 genomfört en betygskonferens för kursen Entreprenadteknik för eleverna som läser VVS- och fastighetsprogrammet år 3. Dokumentet är signerat av Personal 4 och Personal 1 den 16 december 2024.

Det framgår vidare av betygskatalogen att eleverna som läser VVS- och fastighetsprogrammet år 2 har fått betyg i kursen Värmeteknik 1 den 19 december 2024 och att det är Personal 4 som varit undervisande lärare. Personal 4 har tillsammans med medbedömare Personal 1 signerat betygskatalogen för kursen Värmeteknik 1. Vidare framgår av en bilaga till betygskatalogen att Personal 4 och Personal 1 genomfört en betygskonferens för kursen Värmeteknik 1 för eleverna som läser VVS- och fastighetsprogrammet år 2. Dokumentet är signerat av Personal 4 och Personal 1 den 16 december 2024.

Personal 4 uppger att hen vid betygssättning sitter tillsammans med Personal 1 och Personal 7.

Av betygskatalogen framgår vidare att Personal 1 den 14 oktober 2024 ensam har signerat betyg i grundskoleämnet svenska.

Av utredningen framgår att varken Personal 4 eller Personal 1 vid tiden för betygssättningen hade lärarlegitimation. Personal 4 är yrkeslärare och tidsbegränsat anställd som lärare. Personal 1 är inte yrkeslärare och undervisar i andra ämnen än yrkesämnena.

Huvudmannen uppger i yttrande över Skolinspektionens tjänsteanteckning efter tillsynsbesöket att rektorn har uppmärksammat ett fel i betygskatalogen för höstterminen 2024 där Personal 1 felaktigt signerat som medbedömare i kurserna Entreprenadteknik och Värmeteknik. Huvudmannen uppger att Personal 1 inte var medbedömare utan betygskonferensen genomfördes mellan Personal 4 som undervisande lärare och Personal 6 (en legitimerad lärare).

Huvudmannen har i samband med sitt yttrande över Skolinspektionens tjänsteanteckning efter tillsynsbesök bifogat dokumentet "Justerad betygskatalog". Det framgår av den justerade betygskatalogen att eleverna som läser VVS- och fastighetsprogrammet år 3 har fått betyg i kursen Entreprenadteknik den 19 december 2024 och att det är Personal 4 som varit undervisande lärare. Av den justerade betygskatalogen framgår att Personal 4 tillsammans med medbedömare Personal 6 signerat betygskatalogen för kursen Entreprenadteknik. Det framgår av bilaga till den justerade betygskatalogen att Personal 4 och Personal 6 genomfört en betygskonferens för kursen Entreprenadteknik och att det avser läsåret

2024/25. Dokumentet är signerat av Personal 4 och Personal 6 den 9 december 2024.

Det framgår av den justerade betygskatalogen att eleverna som läser VVS- och fastighetsprogrammet år 2 har fått betyg i kursen Värmeteknik 1 den 19 december 2024 och att det är Personal 4 som varit undervisande lärare. Av den justerade betygskatalogen framgår att Personal 4 tillsammans med medbedömare Personal 6 signerat betygskatalogen för kursen Värmeteknik 1. Det framgår av bilaga till betygskatalogen att Personal 4 och Personal 6 genomfört en betygskonferens för kursen Värmeteknik 1 och att det avser läsåret 2024/25. Dokumentet är signerat av Personal 4 och Personal 6 den 9 december 2024.

Rättslig reglering

Rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar (3 kap. 14 § skollagen).

Detta ansvar innebär att se till att skolans lärare dels är väl förtrodda med det regelverk som gäller, dels i övrigt får det stöd de behöver för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg. I rektorns ansvar ingår också att särskilt beakta utbildade, mindre erfarna och nyanställda lärares behov av stöd i denna process (prop. 2009/10:165 s 299.)

Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn (3 kap. 16 § skollagen).

I 8 kap. 1 § gymnasieförordningen framgår att det i 8 kap. 1 a–1 d §§ finns kompletterande bestämmelser till 3 kap. 16 § skollagen om vem som ska besluta om betyg (jfr 8 kap. 1a – 1 b §§ gymnasieförordningen.).

En lärare som är anställd utan tidsbegränsning för att bedriva undervisning i ett yrkesämne får sätta betyg självständigt, trots att läraren inte har legitimation (8 kap. 1 c § gymnasieförordningen).

Betyg ska sättas på varje avslutad kurs, efter genomfört gymnasiearbete och examensarbete och i grundskolans ämnen i de fall undervisning i dessa får förekomma i gymnasieskolan (15 kap. 22 § skollagen⁷).

⁷ Bestämmelsen har ny lydelse från den 15 juli 2022 genom lag 2022:147. Lagen tillämpas den första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. För utbildning i gymnasieskolan ska äldre bestämmelser fortfarande gälla i fråga om utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025.

Vid betygssättningen ska läraren göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de betygskriterier som gäller för kursen och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper. Samtliga kriterier för betyget E ska dock vara uppfyllda för att eleven ska kunna få ett godkänt betyg (15 kap. 24 § skollagen⁸).

Betyget uttrycker i vilken utsträckning den enskilda eleven har uppfyllt de nationella betygskriterier som finns för varje kurs respektive målen för gymnasiearbetet eller examensarbetet. Läraren ska vid betygssättningen göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygskriterier som finns för respektive kurs, och beakta även sådana kunskaper som en elev har tillägnat sig på annat sätt än genom den aktuella undervisningen (Lgy 11, 2.5 Bedömning och betyg).

Beslut om betyg ska dokumenteras i en betygskatalog (8 kap. 8 § gymnasieförordningen).

I Skolverkets föreskrifter om betygskatalog finns bestämmelser om hur betygskatalogen ska utformas. Betygskatalogen ska utformas så att den skyddas mot förlust och olovlig ändring samt så att dokumentets äkthet över tiden kan säkerställas. Skolenheten ska ha rutiner för att säkerställa att samtliga beslut om betyg i betygskatalogen har fattats av den eller de som enligt 3 kap. 16 § skollagen ska besluta om betyg. Betygskatalogen ska föras löpande. Betygskatalogen får föras på papper eller elektroniskt. I gymnasieskolan ska beslut om betyg föras in i betygskatalogen i anslutning till att kursen har avslutats. Betyg efter prövning i gymnasieskolan ska föras in i betygskatalogen i anslutning till prövningen. Den eller de som beslutar om ett betyg ska datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med egenhändig signatur. Om betygskatalogen förs elektroniskt får uppgiften i stället skrivas under elektroniskt. En datering och en signatur får omfatta flera uppgifter under förutsättning att det är tydligt vilka betygsuppgifter som dateringen och signaturen avser (SKOLFS 2011:123, 3–7 och 12 §§).

Skolinspektionens bedömning

Betygssättning i kurserna Måleri 1 och Husbyggnad 1

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att läraren vid betygssättningen i kurserna Måleri 1 och Husbyggnad 1 inte har gjort en sammantagen bedömning av elevernas kunskaper i förhållande till de betygskriterier som gäller för kurserna. Kurserna genomförs huvudsakligen

⁸ Bestämmelsen har ny lydelse från den 15 juli 2022 genom lag 2022:147. Lagen tillämpas den första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. För utbildning i gymnasieskolan ska äldre bestämmelser fortfarande gälla i fråga om utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025.

på apl. Trots det uppger läraren att hen inte tar in något bedömningsunderlag från handledarna på apl-platserna, inte samtalat med apl-handledare och endast genomför enstaka besök på apl-platserna. Även en elev bekräftar att läraren inte har begärt in någon dokumentation från elevens apl-plats kring vad eleven gjort. Läraren uppger att hen varken har haft underlag för att sätta betyget E eller betyget F på eleverna, men har enligt betygskatalogen satt betyget E på eleverna. Skolinspektionen bedömer mot bakgrund av ovanstående att läraren inte har haft ett tillräckligt underlag för att vid betygssättningen i kurserna kunna göra en allsidig och sammantagen bedömning av elevernas kunskaper i förhållande till de betygskriterier som finns för respektive kurs. Vad huvudmannen anfört om att inga betyg sätts utan underlag och att läraren upplevt att Skolinspektionens tolkat lärarens uppgifter felaktigt genom att ta orden ur sitt sammanhang förändrar inte Skolinspektionens bedömning.

Beslut om betyg och betygskatalog

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att läraren (Personal 4) i kurserna Entreprenadteknik och Värmeteknik 1, som saknar lärarlegitimation, har beslutat om betyg och signerat betygen i betygskatalogen utan medverkan av en legitimerad medbedömande lärare. Läraren har en tidsbegränsad anställning och uppfyller därmed inte undantagen från kravet på legitimation för yrkeslärare vid betygssättning. Att betygen beslutats och signerats tillsammans med en annan lärare som också saknar lärarlegitimation förändrar inte bedömningen.

Huvudmannen har i efterhand, i samband med Skolinspektionens kommunicering av underlaget för tillsynen, uppgett att rektorn uppmärksammat felaktigheter i betygskatalogen. Det har enligt rektorn varit en annan medbedömande legitimerad lärare (Personal 6) som har satt betygen tillsammans med Personal 4. Huvudmannen har inkommit med en justerad betygskatalog där den legitimerade läraren har signerat betygen tillsammans med Personal 4. Huvudmannens uppgifter förändrar inte Skolinspektionens bedömning av att det föreligger brister i betygssättningen och signeringen i betygskatalogen. Att Personal 6 skulle ha varit inblandad i betygssättningen får inte stöd i utredningen i övrigt då både dokumentationen i form av den ursprungliga betygskatalogen, bilagan till betygskatalogen som anger vilka som deltagit i betygskonferensen och Personal 4:s uppgifter om vem som varit delaktig i betygssättningen talar för att det är Personal 4 tillsammans med den icke legitimerade läraren som satt betygen. Att flera månader senare göra justeringar i betygskatalogen om vem som har beslutat om betygen avhjälpas inte heller brister som förelåg vid tiden för när betygen sattes och fördes in i betygskatalogen.

Skolinspektionen bedömer vidare att det är en brist att läraren som har undervisat i grundskoleämnet svenska ensam har signerat uppgifterna om

betyg i betygskatalogen trots att hen saknar legitimation. Rätteligen ska betygen beslutas tillsammans med en medbedömande legitimerad lärare och båda lärarna ska signera betygen i betygskatalogen.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Väsby Yrkesgymnasium AB verksamhet vid Yrkesgymnasiet Väsby uppfyller inte författningarnas krav vad gäller undervisningens innehåll samt betygssättning, beslut om betyg och betygskatalog. Det finns därför skäl att förelägga Väsby Yrkesgymnasium AB att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Avstående från ingripande

Individuellt val

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever framkommer att de kan välja att antingen läsa högskoleförberedande kurser eller yrkesinriktade kurser som individuellt val. Elever som inte väljer högskoleförberedande inriktning läser mer yrkesinriktade kurser på alp. Elever som valt yrkesinriktade kurser som individuellt val uppger att de inte vet hur det gått till när det bestäms vilka yrkesinriktade kurser de har som individuellt val.

Elever från år 3 uppger att de kan välja kurserna Matematik 2a och Svenska 3 som individuellt val. Eleverna som inte väljer dessa kurser läser mer yrkesinriktade kurser på apl. Elever från år 2 uppger att högskoleförberedande inriktning innebär att de får läsa kurserna Svenska 2, Svenska 3 och Engelska 6.

Lärare uppger att eleverna kan välja de högskoleförberedande kurserna Svenska 2 och 3, Matematik 2a eller Engelska 6 som individuellt val. En lärare uppger att skolan inte erbjuder inte någon kurs i idrott och hälsa som individuellt val.

Rektorn uppger att eleverna som individuellt val kan välja högskoleförberedande inriktning där kurserna Svenska 2, Svenska 3 och Engelska 6 ingår. Rektorn uppger att eleverna också kan välja kursen Matematik 2a och yrkeskurser som individuellt val.

I elevernas individuella studieplaner framgår att ingen elev har någon kurs i idrott och hälsa förutom den obligatoriska kursen Idrott och hälsa 1.

Huvudmannen uppger i yttrande över Skolinspektionens tjänsteanteckning efter tillsynsbesöket i huvudsak följande. Val av individuella val sker i årskurs 1. Under uppstart av läsår 2024/25 har ett flertal elever önskat komplettera sina val och haft dialog med dåvarande rektor. Nuvarande rektor har förtydligat rutinen kring individuella val för elever och personal.

Huvudmannen uppger att eleverna i det individuella valet har möjlighet att välja bort att läsa grundläggande behörighet och välja yrkeskurser, estetiska kurser, modersmål samt Idrott och hälsa 2. Valet genomförs via en blankett där det tydligt framgår vilka kurser som är valbara och att det rör sig om 200 poäng. Elev och undervisande lärare inom yrkesämnen väljer tillsammans vilka yrkeskurser som går att lägga till inom ramen för det individuella valet och den apl-plats eleven är kopplad till.

Huvudmannen uppger att en ny rektor börjat på skolan i mars 2025. Rektorn har genomfört flera förändringar i arbetet att stärka upp rutiner och arbetssätt sedan hen tog över som rektor, bland annat har hen arbetat med att säkerställa att de individuella valen genomförs korrekt under årskurs 1.

Huvudmannen har bifogat bilagan "Blankett för IV-val". I bilagan framgår att eleverna har olika valmöjligheter, bland annat kurser för grundläggande högskolebehörighet, kurser i idrott och hälsa samt kurser i estetisk verksamhet.

Rättslig reglering

Huvudmannen beslutar om vilka kurser som ska erbjudas som individuellt val. Eleven har dock rätt att inom ramen för individuellt val läsa

1. en kurs i idrott och hälsa utöver vad som finns på studievägen
2. minst en kurs i estetiska ämnen, och
3. de kurser som krävs för grundläggande högskolebehörighet på grundnivå om eleven går på ett yrkesprogram.

Undantag från vad som föreskrivs i andra stycket 1 och 2 får göras om det finns synnerliga skäl (4 kap. 7 § gymnasieförordningen⁹).

I bilaga 2 till skollagen återfinns poängplaner för nationella program i gymnasieskolan. Individuellt val ingår i de nationella programmen med minst 200 gymnasiepoäng¹⁰.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister vad gäller elevernas möjlighet till individuellt val vid Yrkesgymnasiet Väsby. Vid Skolinspektionens tillsynsbesök framkom i intervjuer med såväl elever som lärare och rektor att eleverna kan välja mellan kurser som krävs för högskolebehörighet och yrkeskurser. Däremot kan eleverna inte välja en kurs i idrott och hälsa utöver vad som finns på studievägen, detta är en brist. Det framkom även att det för eleverna var otydligt hur det individuella valet gick till.

Oavsett vilka kurser som huvudmannen beslutar att erbjuda eleverna inom individuellt val har eleverna alltid rätt att inom detta utrymme läsa en kurs i idrott och hälsa utöver vad som finns på studievägen, minst en kurs i estetiska ämnen och på ett yrkesprogram de kurser som krävs för

⁹ Bestämmelsen har en ny lydelse från den 1 januari 2024 genom SFS 2023:654. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025.

¹⁰ Bilaga 2 till skollagen har en ny lydelse från den 15 juli 2023 genom SFS 2023:354. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025.

grundläggande högskolebehörighet på grundnivå. I ärendet har inte framkommit att det föreligger synnerliga skäl för undantag från vilka kurser som eleverna har rätt att läsa inom utrymmet för individuellt val. Enligt huvudmannen har skolan i mars 2025 fått en ny rektor som bland annat har förtydligat rutinerna kring individuellt val och huvudmannen har bifogat en blankett för individuellt val.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 12 § skollagen avstå från att ingripa om en överträdelse är ringa (p. 1), den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse (p. 2), eller det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande (p. 3). Yrkesgymnasiet i Väsby AB:s verksamhet vid Yrkesgymnasiet Väsby uppfyller inte författningarnas krav vad gäller individuellt val.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen vidtar nödvändig rättelse genom att rektorn har förtydligat elevernas möjlighet till individuellt val samt att det av den blankett som huvudmannen inkommit med tydligt framgår att eleverna kan välja kurser i enlighet med författningarna krav. Skolinspektionen finner därför skäl att avstå från att ingripa.

Beslutet har fattats av utredare Caroline Rönnegard.

Utredare Johan Runemark Brydsten har varit föredragande i ärendet. I ärendets slutliga handläggning har även utredare Ann-Sofie Andersson medverkat.